

Ur statsrevisorernas berättelse

Av byrådirektören Lars Ovegård

Riksdagens revisorer — statsrevisorerna — har i sin nyligen avlämnade berättelse för år 1962 — förutom resultatet av skatteuppbörden till vilket denna tidskrift återkommer i ett senare nummer — behandlat ett par frågor, som torde vara av särskilt intresse för tidskriftens läsare. Revisorerna har sålunda redovisat resultatet av vissa undersökningar rörande taxeringsnämndernas verksamhet under åren 1961 och 1962 samt vidare anfört vissa synpunkter beträffande kammarrättens organisation.

Taxeringsnämndernas verksamhet

Den undersökning revisorerna gjort beträffande taxeringsnämndernas verksamhet under åren 1961 och 1962 måste sägas vara mycket ingående. Uppgifter har sålunda från länsstyrelserna inhämtats om det ungefärliga antalet deklARATIONER som behandlats av de olika slagen av taxeringsnämnder, antalet hållna sammanträden, tidpunkten för det första (förberedande) sammanträdet (25 § taxeringskungörelsen) samt huruvida och i så fall i vilken omfattning sammanträde hållits inför landskamreraren i länet (60 § taxeringsförordningen).

De inkomna svaren har redovisats i vissa tabeller. Ur dessa må följande uppgifter återgivas (L = lokalt taxeringsdistrikt, S = särskilt taxeringsdistrikt som handlagt mer komplicerade deklARATIONER och J = särskilt taxeringsdistrikt som handlagt taxering av juridiska personer).

Lokala taxeringsdistrikt (L-dt)

Totalt har antalet taxeringsdistrikt ökat

från 2.946 taxeringsåret 1961 till 2.971 taxeringsåret 1962 och antalet deklARATIONER under samma tid från ca 4.198.000 till ca 4.251.000. Det största antalet taxeringsdistrikt återfinns för närvarande i Malmöhus län (233), Östergötlands län (192), Göteborgs och Bohus län (180), Stockholms län (158), Älvsborgs län (156) och Kalmar län (150). Det största antal deklARATIONER som genomsnittligt handlägges inom taxeringsdistrikt återfinns för närvarande i Stockholms stad (3.540), Göteborgs och Bohus län (2.120) och Norrbottens län (1.910). De län som för närvarande uppvisar det i genomsnitt lägsta antalet deklARATIONER per taxeringsdistrikt är Gotlands län (570), Kalmar län (850), Kronobergs län (860) och Jämtlands län (940). För riket i dess helhet är för närvarande medeltalet deklARATIONER per taxeringsdistrikt 1.430.

Under taxeringsåret 1961 hölls sammanlagt 19.825 sammanträden och under taxeringsåret 1962 19.582, vilket innebär i medeltal 6,7 respektive 6,6 sammanträden per distrikt. De i genomsnitt flesta sammanträdena per distrikt hölls under det senaste taxeringsåret i Hallands län (14,7), Norrbottens län (14,1) och Kopparbergs län (12,8). Lägsta antalet sammanträden i genomsnitt hölls i Södermanlands län och Gotlands län (3,9), Uppsala län (4,2) samt Kalmar län och Örebro län (4,3). Antalet sammanträden i medeltal per distrikt har under det senaste taxeringsåret ökat i 8 län, minskat i 14 och är oförändrat i återstående 3 jämfört med närmaste föregående taxeringsåret.

ringsår. Första (förberedande) sammanträde har under taxeringsåret 1961 i 218 distrikt hållits under januari, i 72 under februari, i 458 under mars, i 1.422 under april, i 649 under maj och i 74 under juni. Motsvarande tal är för taxeringsåret 1962 januari 212, februari 101, mars 504, april 1.357, maj 723 och juni 57. Inemot hälften av det totala antalet förberedande sammanträden har således hållits under april månad. De län som under det senaste taxeringsåret, uttryckt i relativa tal, uppvisar det största antalet förberedande sammanträden i januari och februari månader i förhållande till det totala antalet sammanträden inom länet är Norrbottens län, där 50 procent av antalet förberedande sammanträden hållits under nämnda månader, Jönköpings län, där procenttalet är 36, Stockholms län, där procenttalet är 34, samt Göteborgs och Bohus län, där procenttalet är 28.

Särskilda taxeringsdistrikt (S-dt)

Det sammanlagda antalet taxeringsdistrikt har från taxeringsåret 1961 till taxeringsåret 1962 ökat från 420 till 478 och antalet deklARATIONER från ca 473.500 till ca 501.800. Det största antalet taxeringsdistrikt finns för närvarande i Göteborgs och Bohus län (43), Stockholms stad (41) och Malmöhus län (36). I medeltal per distrikt återfinns för närvarande det största antalet deklARATIONER i Stockholms stad (1.690), Älvsborgs län (1.560), Stockholms län (1.410) och Norrbottens län (1.370). Det lägsta antalet deklARATIONER i medeltal uppvisar Uppsala län (540), Kronobergs län (670), Skaraborgs län (700) och Gävleborgs län (730). Antalet deklARATIONER i medeltal per taxeringsdistrikt har för riket i dess

helhet nedgått från 1.130 för taxeringsåret 1961 till 1.050 för taxeringsåret 1962.

Under år 1961 hölls sammanlagt 2.891 sammanträden och under år 1962 sammanlagt 3.028 sammanträden, vilket innebär att antalet sammanträden i medeltal per distrikt minskat från 6,9 till 6,3. De flesta sammanträdena i genomsnitt per distrikt har under år 1962 hållits i Hallands län (10,6) och Värmlands län (9,5). Det genomsnittligt lägsta antalet sammanträden har under samma år hållits i Uppsala län (2,9), Södermanlands län (4,5), Östergötlands län (4,6) och Örebro län (4,7). Genomsnittligt har antalet sammanträden per distrikt under det senaste taxeringsåret ökat i 5 län och minskat i 20. Första sammanträde har under år 1961 i 5 distrikt hållits i januari, i 3 distrikt i februari, i 18 distrikt i mars, i 141 distrikt i april, i 179 distrikt i maj och i 66 distrikt i juni. Motsvarande tal under år 1962 var för januari 2, februari 1, mars 22, april 164, maj 222 och juni 64. Det största antalet förberedande sammanträden har således hållits under maj månad.

Särskilda taxeringsdistrikt (J-dt)

Sammanlagt uppgår antalet taxeringsdistrikt för taxeringsåret 1962 till 90, vilket innebär en ökning med 4 jämfört med närmast föregående taxeringsår. Antalet deklARATIONER har ökat från i runt tal 93.300 till inemot 94.100. Det största antalet deklARATIONER återfinns år 1962 i Stockholms stad (20.170 i 8 distrikt) samt i Göteborgs och Bohus län (11.030 i 8 distrikt). Det lägsta antalet deklARATIONER förekommer i Gotlands län (940 i 1 distrikt), Kronobergs län (1.460 i 2 distrikt) och Västerbottens län (1.490

i 2 distrikt). För år 1962 återfinns det i genomsnitt största antalet deklARATIONER per distrikt i Stockholms stad (2.520), Jämtlands län (1.540), Älvsborgs län (1.420) och Södermanlands län (1.410). Antalet deklARATIONER i medeltal per taxeringsdistrikt för riket i dess helhet har nedgått från 1.090 för år 1961 till 1.050 för år 1962.

Under år 1961 hölls sammanlagt 200 sammanträden och under 1962 sammanlagt 212 sammanträden. Detta innebär att antalet sammanträden per distrikt genomsnittligt ökat från 2,3 till 2,4. Under år 1962 har det i genomsnitt största antalet sammanträden hållits i Stockholms stad (5,9) samt i Göteborgs och Bohus län (5,0). I Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Värmlands, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län har i genomsnitt per distrikt hållits 1 sammanträde. Första sammanträde har år 1961 i 4 distrikt hållits i april, i 25 distrikt i maj och i 54 distrikt i juni. Motsvarande tal för år 1962 var för april 5, för maj 22 och för juni 61. Övervägande antalet sammanträden har således hållits under juni månad.

Sammanträden enligt 60 § taxeringsförordningen har under år 1961 hållits i 18 län och under år 1962 i 5 län. Dessutom har under nämnda år under taxeringsintendentens ledning särskilda instruktionssammanträden hållits i ett tiotal län. Särskilda utbildningskurser för nytillträdande taxeringsfunktionärer har även hållits i Stockholms stad och i Kalmar län.

I sitt uttalande erinrar revisorerna om att under det arbete som föregick antagandet av den nya taxeringsförordningen år 1956 diskuterades ingående att i taxeringsarbetet i första instans införa sk

tjänstemannataxering, dvs att kontroll, utredningar och expeditionellt arbete i alla taxeringsdistrikt skulle övertagas av tjänstemän. Beslutanderätten skulle dock alltjämt förbehållas taxeringsnämnder med förtroendevalda ledamöter. Det ansågs att nämndernas inflytande skulle bli större, om besluten kunde grundas på ett bättre material än tidigare, förelagt nämnden av en dess befattningshavare som ej själv ägde deltaga i besluten. Såsom föredragande departementschefen framhöll vid anmälan av propositionen i ämnet, uppbars detta förslag av syftet att på en gång bättre än dittills tillgodose både den enskildes krav på rättssäkerhet och det allmänna intresset av en effektivare taxering.

Även om en anordning av nämnda innebörd ansågs ha stora förtjänster, anfördes som huvudinvändning mot förslaget att en generellt genomförd tjänstemannataxering — på grund av nödvändigheten att iakttaga de begränsningar som betingades av tillgången till personal och även av kostnadshänsyn — i alltför liten grad skulle komma att främja det grundläggande syftet med en taxeringsreform, nämligen att nå en skärpt kontroll av rörelseidkare och andra svårkontrollerade skattskyldiga. Det vore därför bättre om man, åtminstone under en övergångsperiod, kunde ge reformen en mera begränsad inriktning men samtidigt genom förbättrad lönesättning och liknande kunde skapa garantier för en verkligt effektiv organisation.

Mot bakgrunden av dessa överväganden beslöts att taxeringsorganisationen i första instans skulle bibehållas i stort sett oförändrad men att särskilda taxeringsnämnder skulle inrättas med uppgift att taxera rörelseidkare, fria nä-

ringsutövare och andra skattskyldiga, beträffande vilka en mer ingående deklara-tionsgranskning vore påkallad. Till des-sa nämnders förfogande skulle stå taxer-ingsassistenter, placerade hos de lokala skattemyndigheterna, för granskning, ut-redning och expeditionellt arbete. Dessa assistenter ersatte kronoombudet. För att i övriga nämnder underlätta arbetet för ordförandena befriades dessa från vissa rutingörömmål såsom sortering och längd-föring m m.

Efter att något ha berört de i det före-gående nämnda uppgifterna om antalet taxeringsdistrikt m m framhåller reviso-rerna att i det redovisade materialet upp-giften om den tidpunkt då första (för-beredande) sammanträde hållits i de olika nämnderna är av särskilt intresse. Av materialet framgår att under taxerings-året 1962 flertalet av dessa sammanträden i de lokala nämnderna hållits i april. I ett icke obetydligt antal nämnder har emellertid det första sammanträdet hållits så sent som i maj eller i juni. Särskilt framhålles att i 57 lokala distrikt, i 64 särskilda distrikt med taxeringsassistent och i 61 särskilda distrikt för taxering av juridiska personer detta sammanträde hållits först under juni månad.

I betraktande av det stora antal dekla-rationer — i regel flera hundra — som ankommer på varje nämnd och av att taxeringsarbetet skall vara avslutat före juni månads utgång framstår dessa för-hållanden enligt revisorerna som anmärk-ningsvärda. Innebörden därav är säker-ligen i de flesta fall den, att ordföran-den på egen hand bedrivit taxeringsar-betet och att han först vid denna sena tidpunkt ansett sig böra ta kontakt med nämnden. Även om det ligger i sakens natur att ordföranden är den som i främs-

ta rummet är ansvarig för arbetets behö-riga gång och fördenskull har att utföra det huvudsakliga arbetet, förutsätter dock flera bestämmelser i taxeringsförordning-en med tillhörande kungörelse att nämnden inkopplats på arbetet på ett tidigare stadium. I 25 § taxeringskungörelsen fö-reskrives sålunda att vid första samman-trädet i taxeringsnämnd skall genomgås de ändringar i skatte- och taxeringsför-fattningarna som berör nämndens verk-samhet ävensom de av prövningsnämnden fastställda anvisningarna för den årliga taxeringen. Bl a med hänsyn till att någon absolut skyldighet icke föreligger för nämnden att följa dessa anvisningar, bör det enligt revisorernas mening vara av väsentlig betydelse, att respektive nämnd sammanträder så snart som möjligt för att enas om de principer efter vilka taxer-ingen skall företagas. Vidare förutsättes i 50 § taxeringsförordningen att särskilda ledamöter i taxeringsnämnden kan utses att granska självdeklarationerna. Om en sådan granskning skall få ett meningsfullt innehåll synes det självklart, att le-damöterna bör erhålla tillräcklig tid för sitt granskningsarbete. Ett av skälen för anordningen med förtroendevalda nämnd-ledamöter är för övrigt att deras lokal- och personkännedom skall kunna utnytt-jas i taxeringsarbetet. Även om koncen-trationen av befolkningen till tätorterna i många fall försvårar eller omöjliggör dylik kännedom, finns det likväl enligt revisorernas mening fortfarande anled-ning att beakta denna synpunkt.

Även andra föreskrifter än de nyss nämnda förutsätter att taxeringsnämnderna sammanträder långt tidigare än vad nu ofta är fallet. Revisorerna erinrar om bestämmelserna i 66 § taxeringsförordningen och 29 § taxeringskungörelsen.

Enligt sistnämnda författningsrum åligger det bl a taxeringsnämnden att inom en vecka efter varje sammanträde till den lokala skattemyndigheten eller till den tjänsteman åt vilken längdföringen uppdragits avlämna vid sammanträdet slutligt behandlade deklarationer och andra uppgifter. Även om denna föreskrift icke anger någon viss tidpunkt när taxeringsarbetet skall avslutas, är syftet därmed dock att taxeringsmaterialet så snart som möjligt skall avlämnas för att icke arbetet vid taxeringsperiodens slut skall hopa sig hos den lokala skattemyndigheten.

Den gjorda undersökningen ger även vid handen, att antalet sammanträden per nämnd med hänsyn till antalet deklareranter måste anses mycket lågt, vilket också anses vara ett belägg för att nämndledamöterna i många fall endast i ringa mån deltagit i taxeringsarbetet. Anledningen till att detta trots nu anmärkta förhållanden i regel kan avslutas inom förutsatt tid är enligt revisorernas mening, att taxeringsnämndsordförandena själva i stor utsträckning bedriver arbetet och även i praktiken beslutar utan medverkan av nämnden. Även om en sådan ordning icke torde kunna undvikas och ej heller i och för sig kan ge anledning till erinran när fråga är om tex rena löntagardeklarationer, står den otvivelaktigt ej i överensstämmelse med taxeringsförordningens föreskrifter, som innebär att besluten — utom i vissa undantagsfall — skall fattas av nämnden. Det erinras för övrigt om att förordningen innehåller regler om nämndens beslutförhet. Den reella innebörden av det tillämpade förfarings sättet är alltså att det redan nu förekommer en sorts tjänstemannataxering, dock icke i den inskränkta mening varom det var tal vid

införandet av den nuvarande taxeringsförordningen.

Den nuvarande ordningen för taxeringsarbetet i första instans kan enligt revisorernas uppfattning icke sägas tillgodose de principer som ligger till grund för taxeringsförordningen — stärkt rättsskydd för den enskilde och skärpt kontroll över svårkontrollerade skattskyldiga — och synes från principiella synpunkter icke tillfredsställande. Det föreligger sålunda en alltför stor skillnad mellan det förfarande taxeringsförordningen förutsätter och det i verkligheten tillämpade. Det framhålles emellertid, att det knappast torde vara möjligt att iakttaga de i taxeringsförordningen angivna formerna. Om man strängt följde bestämmelserna, skulle detta bl a medföra att nämnderna finge sammanträda i långt större utsträckning än vad nu är fallet, vilket skulle bli i viss mån betungande för bl a ordförandena. Redan nu föreligger stora svårigheter att rekrytera ordförande, och en ytterligare belastning av dessa skulle otvivelaktigt öka svårigheterna. En förutsättning för att taxeringsbesluten i samtliga fall skulle kunna baseras på beslut fattade av nämnden i dess helhet synes vara, att en tjänstemannataxering i den begränsade mening som övervägdes vid tillkomsten av den nuvarande taxeringsförordningen infördes.

De skäl som därvid åberopades mot en sådan omläggning synes emellertid alltför jämt gälla, och särskilt erinras om att det är svårt att anskaffa erforderlig personal till taxeringsorganisationen. Den ytterligare utbyggnad som en reform i angiven riktning skulle förutsätta torde i nuvarande läge därför vara helt otänkbar. Bl a av dessa skäl synes det icke heller möjligt att kräva att taxeringsförordningen skall tillämpas i enlighet med sin nu-

varande lydelse. Det synes därför nödvänligt att i stället anpassa förordningens innehåll till den praxis som nu tillämpas. I taxeringsförordningen bör således införas bestämmelser om att ordföranden själv, ev. efter särskilt bemyndigande av nämnden, äger besluta i enkla ärenden, t ex beträffande rena löntagardeklarationer, då avvikelser från den lämnade deklARATIONEN icke ifrågasättes. Revisorerna säger sig vara medvetna om att även ett sådant förfaringssätt från principiella synpunkter kan ge anledning till viss tvekan såsom stridande mot den hävdvunna uppfattningen att besluten i första instans skall fattas av förtroendevalda nämnder. Men om den föreslagna ordningen — såsom revisorerna förutsätter — omges av garantier för att nämndernas inflytande icke blott bibehålles utan även ökas, synes dessa betänkligheter böra vika. De garantier revisorerna åsyftar är bl a att taxeringsförordningen skall innehålla en uttrycklig föreskrift om att nämnden skall sammanträda inom viss tid för att enas om de principer efter vilka taxeringsarbetet skall bedrivas samt att den skall vara skyldig att utse ledamöter som jämte ordföranden skall granska deklARATIONERNA.

Även om ordföranden bemyndigas att själv besluta i vissa ärenden och de ärenden som skall ankomma på nämnden in pleno till följd härav kommer att minska i antal, är det enligt revisorernas mening angeläget att nämnderna sammanträder på för nämndledamöterna lämpliga tider och även oftare än vad nu i regel är fallet. Antalet sammanträden är för närvarande i många fall mycket ringa. Som exempel må anges en nämnd som haft ett enda sammanträde för att besluta om sammanlagt 2.481 deklARATIONER. Det kan för öv-

rigt tilläggas att exemplet icke är enastående. En högre sammanträdesfrekvens kommer emellertid att medföra en ökad arbetsbörda för ordföranden. Denne bör därför — såsom redan i viss utsträckning gjorts i anslutning till införandet av 1956 års taxeringsförordning — avlastas vissa rutingöromål. Som exempel på sådana göromål, vilka med fördel skulle kunna utföras av den lokala skattemyndighetens personal, kan nämnas framtagandet av de uppgifter som ligger till grund för den årliga inkomststatistiken och som ordförandena för närvarande har att lämna i enlighet med föreskrifterna i en särskild kungörelse. Det erinras vidare om att uppboordsorganisationskommittén i betänkande med förslag till automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppboordsväsendet (SOU 1962: 18 s. 57) givit ytterligare exempel härpå.

En uppgift som i kommuner med t ex stor sommarstugebebyggelse kan vara betungande för taxeringsnämndsordföranden är att granska de särskilda självdeklARATIONER som ägare av fastighet är skyldig att avlämna, om denna är belägen i annan kommun än hemortskommunen. Revisorerna ifrågasätter om icke denna skyldighet skulle kunna slopas utom i vissa undantagsfall, t ex då fastigheten bytt ägare sedan föregående inkomsttaxering. Garantibeloppet skulle — i stället för såsom nu av ordföranden (kronombudet) — kunna uträknas av den lokala skattemyndigheten.

Genom nu antydda åtgärder skulle ordförande i lokal taxeringsnämnd erhålla en välbehövlig lättnad i sitt arbete. Den lokala skattemyndigheten kommer emellertid att erhålla ytterligare arbete, vilket kan framstå som mindre önskvärt med hänsyn till denna myndighets nuvarande

arbetsbörda. Det kan kanske därför vara lämpligt att dröja med att överföra åtminstone vissa av de antydda uppgifterna från taxeringsnämndsordförandena till den lokala skattemyndigheten, till dess ett ADB-system införts med därav följande minskning i arbetets omfattning för sistnämnda myndighet.

Revisorerna finner det angeläget att här föreslagna åtgärder genomföres så snart som möjligt, då de enligt revisorernas mening skulle bidra till en effektivisering av taxeringsarbetet samtidigt som rättsskyddet för den enskilde skulle stärkas.

Kammarrätten

Utgångspunkt för revisorernas uttalande rörande kammarrätten har varit bestämmelserna i 68 § 2 mom. och 69 § 2 mom. uppbördsförordningen, enligt vilka författningsrum den som återfår för mycket erlagd slutlig skatt äger rätt till ränta därå efter fem procent för år. Frågan om denna räntegottgörelse har vid flera tillfällen behandlats av riksdagens revisorer, senast i 1954 års berättelse, i vilken på anförda skäl räntan beräknades till ett årligt belopp av 1,5 milj. kronor. 1962 års revisorer har från överståthållarämbetet och länsstyrelserna infordrat uppgifter om utbetalda räntor av ifrågasvarande slag för budgetåren 1959/62. Av

uppgifterna framgår att de sammanlagda utgifterna för ifrågasvarande ändamål under nämnda budgetår uppgått till respektive 2.152.200 kronor, 1.487.200 kronor och 1.567.300 kronor. De största beloppen hänför sig under de två senaste budgetåren till rubriken "Övriga", dvs räntor som i huvudsak utbetalats på grund av utslag av provningsnämnderna. En jämförelse mellan de räntor som utbetalats på grund av utslag av kammarrätten respektive av regeringsrätten ger vid handen, att de största beloppen under de båda senaste budgetåren hänför sig till kammarrätten med 353.200 kronor respektive 455.400 kronor mot 282.100 kronor respektive 271.000 kronor för regeringsrätten.

Frågan om regeringsrättens ställning och arbetsbörda har under senare år uppmärksamats i skilda sammanhang. Någon motsvarande uppmärksamhet har däremot knappast ägnats kammarrätten, som bl a har till ämbetsuppgift att till behandling och avgörande upptaga besvär i beskattningsmål enligt vad därom stadgas i särskilda författningar. Med hänsyn härtill och till de betydande belopp som utgått i räntor till följd av utslag av kammarrätten har revisorerna ansett sig böra inhämta vissa uppgifter angående år 1961 till kammarrätten inkomna mål samt därstädes avgjorda och balanserade mål m m. Uppgifterna har sammanfattats på följande sätt.

I. År 1961

	<i>inkomna</i>	<i>avgjorda</i>	<i>balanserade</i>
1. samtliga mål	10.660	9.820	9.949
2. » skattemål	9.784	9.045	9.311
3. » » med undantag för fastighetstaxeringsmål och nöjesskattemål	9.647	8.910	9.247

II. Åren 1955—1961 inkomna mål

	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
1. (se ovan)	12.782	11.352	9.898	13.435	9.061	10.490	10.660
2. »	11.439	10.391	9.121	12.512	8.066	9.593	9.784
3. »	10.836	10.217	8.802	9.084	7.627	9.351	9.647

III. Åren 1955—1961 avgjorda mål

	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
1. (se ovan)	13.232	12.802	12.262	12.726	12.488	10.035	9.820
2. »	11.974	11.546	11.315	11.765	11.522	9.110	9.045
3. »	9.922	11.260	11.122	11.209	9.020	7.845	8.910

IV. Åren 1955—1961 balanserade mål

	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
1. (se ovan)	15.186	13.736	11.372	12.081	8.654	9.109	9.949
2. »	14.147	12.992	10.798	11.545	8.089	8.572	9.311
3. »	13.874	12.831	10.511	8.386	6.993	8.510	9.247

Anm. Nöjesskattmål inkom första gången år 1960 och varuskattmål år 1961.

I sitt uttalande erinrar revisorerna om att frågan om skattedomstolarnas arbetsbörda flera gånger under senare år uppmärksammats. Därvid har regeringsrätten i främsta rummet ställts i blickpunkten. Åtgärder har också vidtagits för att om möjligt nedbringa denna domstols stora arbetsbalans. Regeringsrådets antal har sålunda sedan år 1945 mer än fördubblats. I fråga om taxeringsmål har införts vissa begränsningar i rätten att få talan prövad i regeringsrätten, varigenom kammarrätten i viss utsträckning kommit att bli sista instans i taxeringsmål (omkring 50 procent av alla mål torde stanna i kammarrätten). Vidare har vissa mål, bl a sådana som rör nöjesskatt, överförts från regeringsrätten till kammarrätten såsom sista instans.

Någon motsvarande uppmärksamhet har knappast ägnats kammarrätten, oaktat dess centrala ställning inom beskattningsväsendet under senare år förstärkts genom att den i stor utsträckning — som nyss nämnts — blivit högsta instans i taxeringsmål. Den undersökning revisorerna utfört i fråga om statsverkets kost-

nader för ränta å vissa restituerade utskylder belyser också på sitt sätt kammarrättens betydelse. Såsom ovan nämnts har en viss förskjutning i detta avseende ägt rum under de båda senaste budgetåren, så att numera större belopp hänföra sig till kammarrätten än till regeringsrätten. Även om det är för tidigt att avgöra om denna tendens är beroende av tillfälliga omständigheter eller om den kommer att bli bestående, är likväl de belopp som utbetalats på grund av utslag i kammarrätten så stora, att anledning enligt revisorernas mening finnes att ägna dem särskild uppmärksamhet. Det betonas emellertid att de statsfinansiella synpunkterna i och för sig knappast är det väsentliga i sammanhanget. I stället bör dessa belopp tagas som uttryck för domstolens allt större betydelse i skatteprocessen.

Ett annat uttryck härför är måltillströmningen till kammarrätten, som under senare år visat en stigande tendens. Antalet inkomna mål har stigit från 9.061 år 1959 till 10.660 år 1961. Av sistnämnda antal utgör 9.784 skattmål. Samtidigt har balansen oavgjorda mål ökat och ut-

gjorde vid 1961 års utgång 9.949 mot 8.654 år 1959. Det är givetvis svårt att göra några säkra bedömanden om hur utvecklingen kan bli i fortsättningen, men revisorerna erinrar om att antalet avgjorda mål per år tenderar att minska; under år 1961 avgjordes 9.820 mål mot exempelvis 12.488 under år 1959. Anledningen härtill har av revisorerna något berörts, varvid tillämpningen av den nuvarande taxeringsförordningen särskilt framhållits. Det ökade muntliga inslaget i taxeringsprocessen, den utförligare motiveringen av kammarrättens utslag mm anses i och för sig vara en vinning, men det är naturligt att dessa faktorer är ägnade att i ogynnsam riktning påverka domstolens arbetsbalans. Kammarrätten har för övrigt själv i en framställning till Kungl. Maj:t anfört, att utvecklingen beträffande balansen av oavgjorda mål inger vissa bekymmer. Revisorerna är för sin del benägna att mer än kammarrätten betona det allvarliga i den angivna utvecklingen. Samtidigt som den självfallet är ägnad att utgöra en kraftig press på kammarrättens personal, framstår det från flera synpunkter såsom beklagligt att de skattskyldiga skall behöva vänta avsevärd tid på utslag i mål som för vederbörandes ekonomi och framtid kan vara av avgörande betydelse.

Revisorerna framhåller i fortsättningen, att det är ett betydande rättssäkerhetskrav att taxeringsmålen kan avgöras så snabbt och säkert som möjligt. Det ligger emellertid i sakens natur att en viss balans städse måste finnas — vissa mål kan vara remitterade, uppgifter måste infördras osv — för att arbetet å de olika divisionerna skall kunna löpa smidigt. Det nuvarande antalet balanserade mål överstiger emellertid det antal som erfordras

härför, och det är därför enligt revisorernas mening förtjänt att allvarligt övervägas, om icke särskilda åtgärder bör vidtagas för att om möjligt nedbringa kammarrättens arbetsbalans, vilken ungefär motsvarar det antal mål som avverkas under ett år. Visserligen har kammarrätten i sin förut omnämnda skrivelse framlagt förslag som i viss mån är ägnade att rationalisera domstolens verksamhet, men innebörden därav är dock icke sådan att de föreslagna åtgärderna kommer att få en större målavverkning som följd. Med hänsyn härtill kan det enligt revisorernas mening ifrågasättas, om icke ytterligare en division utöver de nu åtta befintliga borde inrättas. Tillkomsten av en sådan skulle medföra att avgörandena i skattemålen skulle komma att träffas snabbare än för närvarande, vilket — såsom ovan framhållits — måste vara av betydande värde för de skattskyldiga. Häri genom skulle också statsverkets utgifter för räntor å restituerade utskylder sannolikt minska icke oväsentligt. Kostnaderna för den nya divisionen skulle på grund härav komma att åtminstone delvis uppvägas. En annan omständighet som bör beaktas i sammanhanget är att inrättandet av ytterligare en division skulle kunna underlätta personalrekryteringen, vilket är väsentligt för domstolens möjligheter att i framtiden fullgöra sina betydelsefulla uppgifter. Revisorerna anser emellertid att det kan finnas skäl att avvakta målbalansens fortsatta utveckling, innan frågan om en organisatorisk förstärkning av kammarrätten upptages till slutligt avgörande. Revisorerna utgår emellertid ifrån, att domstolen själv med uppmärksamhet följer frågan och framlägger de förslag i ämnet som kan visa sig motiverade.